

Upravništvo: Ljubljana, Pucinijska ulica 5.

Telefon št. 31-22, 31-23, 31-24

Inseratni oddelek: Ljubljana, Pucinijska ulica 5 — Telefon št. 31-22 do 31-26

Podružnica Novo mesto: Ljubljanska cesta 42

Računi: za Ljubljansko pokrajino po poštno-ekvivalentnem zvezdu št. 17.749, za ostale kraje Italije Servizio Conti, Corr. Post. No 11-3118

JUTRO

Izhaja vsak dan razen ponedeljka
Naročnina mesečno Lir 18.—,
za izposojeno vključno s ponedeljskim
Jutrom Lir 36.50.

Uredništvo:
Ljubljana, Pucinijska ulica št. 5. telefon
31-22, 31-23, 31-24.

Rokopisi se ne vračajo.

Neue Durchbruchversuche der Bolschewisten in erbitterten Nahkämpfen oder im Gegenangriff abgeschlagen

In der Campanischen Ebene starke Feindangriffe abgewehrt — Feindliche Schnellboote bei Elba und vor der niederländischen Küste versenkt.

Aus dem Führerhauptquartier, 16. Okt. DNB. Das Oberkommando der Wehrmacht gibt bekannt:

Im Osten setzte der Feind an den bisherigen Schwerpunkten seine Angriffe fort. Besonders erbitterte Kämpfe sind noch südöstlich Krenentschug im Gange, wo die Sowjets nach heftiger Artillerievorbereitung mit starken Kräften zum Angriff angetreten sind. Auch beiderseits Kiew, nordwestlich Tschernigow, südwestlich Smolensk und im Raum von Wladiw Luki unternahm der Feind, von starken Fliegern unterstützt, neue Durchbruchversuche. Sie wurden überall in erbitterten Nahkämpfen oder in sofort einsetzenden Gegenangriffen abgeschlagen.

An der süditalienischen Front wehrten unsere vorgeschobenen Kampfgruppen in

der Campanischen Ebene starke Angriffe überlegener britisch-nordamerikanischer Kräfte ab. In diese Kämpfe griffen schnell deutsche Kampfflugzeuge wirksam ein. Der bei Capua nachdrückende Feind wurde nordöstlich der Stadt von einem wuchtigen Gegenangriff gepackt und unter blutigen Verlusten zurückgeworfen. Von der Front in südlichen Apenninen und in Nordapulien werden keine nennenswerten Kampfhandlungen gemeldet.

Bei der Insel Elba versenkten deutsche Transportfahrzeuge ein feindliches Artillerieschnellboot und schossen ein zweites in Brand.

Sicherungsstreitkräfte der Kriegsmarine versenkten in der vergangenen Nacht vor der niederländischen Küste ein britisches Schnellboot.

Novi boljševiški poizkusi prodora odbiti v ogorčenih bojih iz bližine ali pa v protinapadih

Močni napadi sovražnika v Kampanski ravnini zavrnjeni — Sovražnikovi brzi čolni pred Elbo in pred nizozemsko obalo potopljeni

Führerjev glavni štab, 16. okt. DNB. Vrhovno poveljstvo oboroženih sil javlja:

Na vzhodu je sovražnik nadaljeval svoje napade na dosedanjih težiščih. Zelo hudi boji se bijejo še južnovzhodno od Kremenčuga, kjer so sovjetske čete po hudi topniški pripravi napadle z močnimi silami. Tudi na obeh straneh Kijeva, severovzhodno od Černigova, južovzhodno od Smolenska in na področju Velikih Luk je poizkušal sovražnik, podprt z močnimi letalskimi oddelki, znova prodreti. Vsi ti poskusi so bili povsod v ogorčenih bojih iz bližine ali v takojšnjih protinapadih zavrnjeni.

Na južnem italijanskem bojišču so zavrnile naše postpostavljene bojne skupine v Kampanski ravnini močne napade premočnih anglo-ameriških sil. V te boje so učinkovito posegla nemška brza bojna letala. Pri Capui pritiskajoči sovražnik je bil severovzhodno od mesta napaden s silovitimi protinapadom in s krvavimi izgovorili odbit. Z bojišču v južnih Apenninih in v severni Apuliji ne javljajo o kakih omembah vrednih bojih.

Pri otoku Elbi so potopila nemška prevozna letala neko sovražno brzo topniško in s strelji zažgala drugo.

Zaščitne sile vojne mornarice so potopile preteko noč pred nizozemsko obalo angliški brzi čoln.

Velik uspeh nočnih lovcev na vzhodu

Berlin, 16. okt. DNB. Neka na vzhodnem bojišču boreča se skupina nočnih lovcev je

sestrelila v noči na petek 6 sovjetskih letal in s tem zvišala skupno število svojih odstrelav od 4. julija letos na 154. Pet letal izmed šestih sestreljenih je zbil na tla sam poveljnik skupine, odlikovanec z viteškim križcem stotnik Schönert, ki je zabeležil že 54 letalskih zmag.

Padanje morale anglosaških letalcev

Berlin, 15. okt. R. Na uradnih mestih v Londonu poskušajo zmanj prikriti javnosti resnične številke letalskih izgub pri teroriističnih napadih na Nemčijo. Dejstvo, da je bila uničena nad polovica napadajočih bombnikov sprčo vedno močnejše nemške protiletalske obrambe, si ne upajo sporočiti javnosti. Predvsem se boje, da bi to neugodno vplivalo na borbeno moralo terističnih letalcev. Dokaz za to sta dve vesti angleške poročevalske službe. Ena naglašava, da predstavlja težavo pri angloameriških letalskih napadih vedno bolj padajoča morala letalskih posadk in da kažejo posadke bombnikov sprčo vedno močnejše nemške obrambe očitne znake strahu in živčnega zloma. Mnogo letalcev so morali zaradi tega že spraviti v bolnišnico, 90 odstotkov posadk bombnikov, ki so se udeležile zadnjih napadov na Nemčijo, ni več sposobnih za nadaljnje napade. Druga vest angleške poročevalske službe pa javlja: Če človek obišče oporišče ameriških letalskih oddelkov v Angliji, se vidijo stvari, ki jih ni mogoče nikdar pozabiti. Potrtost posadk sprčo naraščajoče moči nemške obrambe je očitna.

Za svobodo ni nobena cena previsoka Izjava hrvatskega ministrskega predsednika

Zagreb, 15. okt. DNB. Hrvatski ministrski predsednik dr. Nikola Mandić je naslovil preko radija na hrvatski narod poslanico, v kateri je ugotovil, da je v kratkem razdobju dveh let in pol dosegel hrvatski narod pod vodstvom Poglavnika izpolnitev svojih najvišjih nacionalnih idealov: državno neodvisnost in omejeno integralnost. Hrvatski vladi ni nobena cena previsoka, da očuva svobodo in neodvisnost hrvatskega naroda in da mu da njegov notranji mir. Od trenutka ponovne vzpostavitve Hrvatske države pa vse do današnjega dne, je nadaljeval ministrski predsednik, sta Führer in njegova vlada podpirala

vsa stremjenja neodvisne hrvatske države, da se okrepi, in šele zgodovina bo lahko pravično ocenila vso veličino te podpore. Ramo ob rami z nepremagljivo nemško vojsko in z vsemi zavezniškimi narodi, s katerimi smo združeni v najiskrenejšem prijateljstvu po mogočnem bloku trojnega pakta, bo Hrvatska nadaljevala borbo proti sovražnikom Evrope do končne zmage, ki bo prinesla evropskim narodom pravičen mir in novo razdobje napredka in blagostanja. Hrvatskemu narodu bo ta zmaga zagotovila poln in svobodni razvoj v njegovi zedinjeni narodni državi.

Strahotne razmere v angleških premogovnikih

časna anketa odkriva vzroke padajočega pridobivanja premoga — Prehrana je nezadostna, manjka okrepčevalnic in zdravstvenih ustanov — Churchill odklonil državno nadzorstvo

Stockholm, 15. okt. DNB. Londonski »News Chronicle« je zastavljal svojim čitateljem vprašanje: — Kaj ni v redu v naših premogovnikih? Prišli odgovori so zelo zanimivi, ker pričajo o slabih socialnih prilikah v Angliji in pojasnjujejo upad angleške premogovne produkcije.

Nek odgovorov se glasi: »Kaj ni v redu v premogovnikih? Vse polno je tihih stvari. Prvič niso rudarji zadostno zavarovani za primer starosti in za primer delavne nezmožnosti. Drugič so rudarji preslabo hranjeni. Ni nikakih dodatkov za težke delavce. Posledica tega je stalno izostajanje od dela in razne bolezni zaradi slabe hrane. Tretjič pa ni s primernimi zdravstvenimi ukrepi poskrbljeno za vse tiste bolezni, ki se rade pojavijo v rudnikih.

Neki britanski vojak piše: Mojega očeta je ubilo v nekem premogovniku pred nekaj desetimi meseci, ko sem bil v severni Afriki. Bil je 66 let star in je delal v rovu od svojega enajstega leta. Vse svoje življenje je torej posvetil preskrbi premoga za naše tvojine in našo mornarico. In kaj je za to dobil? Ničesar drugega kot nevarnost, da bo umrl od lakote, ako bo, kot se je večkrat zgodilo, postal med kako krizo brezposeln.

Nek rudar iz južnega Walesa izjavlja: Nepriljubljen obiskovalec naših premogovnikov bi bil presenečen, ker ne bi pri nas opazil nikakih bolniških sob in okrepčevalnic. Rudarji morajo sedeti na tleh, če hočejo zavzeti svoj kosček kruha z margarino. Obiskovalec bi tudi kmalu spoznal, zakaj so smrtne bolezni, predvsem silikoza, tako razširjene. Higijenskih naprav namreč sploh ni.

Roosevelt znova poražen v finančnem odboru

Madrid, 16. okt. DNB. Iz Washingtona javljajo, da je doživel Roosevelt nov poraz v finančnem odboru, ki je s 16 glasovi proti 10 odklonil nadaljnje živčne podpore za prihodnje leto. Senatorji so odklonili Rooseveltov predlog, ker so prepričani, da je to zgolj volilni maneuver.

Otrok pod vlakom ostal živ

Oslo, 15. okt. DNB. V Meraakeru, kraju v srednji Norveški, je moral neki železniški uradnik gledati, kako je vlak drvel preko njegove leto in pol stare hčerke. Otrok se je med tem, ko niso pazili nanj, izgubil med tiri, kjer ga je oče opazil takoj pozno, da ga ni mogel več rešiti pred prihajajočim vlakom. Ko je 41 vagonov zdrvelo čez otroka, pa je obupani oče z največjim veseljem ugotovil, da se njegovi hčerki, ki je ležala med tiri, ni prav nič pripetilo.

Errichtung der Behörde des Obersten Kommissars in der Operationszone „Adriatisches Küstenland“

In der Operationszone »Adriatisches Küstenland« bestehend aus den Provinzen Triest, Laibach, Görz, Friaul, Istrien und Quarnero einschliesslich der einverleibten Gebiete von Sušak, Bukari, Concanera, Castua und Veglia hat der Gauleiter und Reichsstatthalter Dr. Rainer die gesamte zivile, öffentliche Gewalt als Oberster Kommissar in der Operationszone »Adriatisches Küstenland« übernommen.

Alle Behörden und öffentlichen Dienststellen dieser Zone sind dem Obersten Kommissar unterstellt.

Bisher von der deutschen Wehrmacht wahrgenommene zivile Funktionen sind auf die Dienststellen des Obersten Kommissars übergegangen.

Ustanovitev oblasti Vrhovnega komisarja na operacijskem ozemlju »Jadransko Primorje«

Na operacijskem ozemlju »Jadransko Primorje«, ki ga tvorijo pokrajine Trst, Ljubljana, Gorica, Furlanija, Istra in Kvarner, vključno s pripojenimi področji Sušaka, Bakra, Čabra, Kastva in Krka, je Gauleiter in državni namestnik dr. Rainer prevzel celotno civilno in javno oblast kot Vrhovni komisar na operacijskem ozemlju »Jadransko Primorje«.

Vsa oblastva in javni uradi tega področja so podrejeni Vrhovnemu komisarju.

Vsa civilna oblast, ki jo je do sedaj izvajala nemška oborožena sila, je prešla na urade Vrhovnega komisarja.

Istituzione dell'Autorità del Commissario Supremo nella zona di operazioni „Littorale Adriatico“

Nella zona di operazioni »Littorale Adriatico«, composta dalle Province di Trieste, Lubiana, Gorizia, Friuli, Istria e Quarnero, compresi i territori aggregati di Sušsa, Buccari, Concanera, Castua e Veglia, il Gauleiter e Luogotenente del Reich dott. Rainer ha assunto tutti i poteri civili pubblici in

qualità di Commissario Supremo nella zona di operazioni »Littorale Adriatico«.

Tutte le Autorità e tutti gli uffici pubblici di tale zona dipendono dal Commissario Supremo.

Le funzioni civili finora svolte dalle Forze Armate germaniche sono passate agli uffici del Commissario Supremo.

Ali hočejo Zedinjene države obdržati Azorske otoke tudi po vojni Sumljivi glasovi iz Washingtona

Stockholm, 14. okt. DNB. Medtem ko Angleži in Američani v zvezi s prepustitvijo portugalskih oporišč na Azorih zagotavljajo, da gre le za prehodno ukrep in da nikakor ne bo trpela pri tem suverenost Portugalske, objavlja »Svenska Dagbladet« poročilo svojega newyorskkega dopisnika, da so se vojaški krogi v Washingtonu izjavili za to, da obdržijo ta oporišča na Azorih tudi po vojni. Ta oporišča tvorijo namreč s Kanarskimi otoki, Madeiro in Kapverdskimi otoki najvažnejše člene v vzhodni varnostni verigi Zedinjenih držav. Vojaški sodrudi »New York Times« pripominja, da Zedinjenim državam s takšnimi oporišči ne bodo več potrebna oporišča v Afriki, n. pr. Dakar. Prav tako, kakor ni ostala Anglija v 600. letni portugalsko-angleški zavezniški politiki zvesta eni sami zavezniški pogodbi in ne bo ostala zvesta niti v bodočnosti, tako tudi ne bo Roosevelt, če bodo zahtevale koristi dolarskega imperijalizma, ostal zvest svojim zagotovilom, ki jih je dal Portugalski že novembra lani in katere je sedaj pri podpisu dogovora ponovil.

Portugalski tisk poizkuša prikazati dogovor o oporiščih v Anglijo in Zedinjenim državam kot »naravno posledico portugalske neavtoritativne politike in zavezništva z Anglijo« ter čestita vladi, ker je očevala »skrbno varovano ravnateljstvo«. List »Seculo« piše, da prisotnost tujih čet na Azorih ne predstavlja nikakega nasilja, in trdi, da so bile portugalske koristi pri tem dogovoru »velikopotezno očuvane«. V Portugalski pa so očitno spregledali, da je dogovor o oporiščih osten prelom portugalske neavtoritativne politike in sicer tudi v primeru, če je morala portugalska vlada popustiti pod nezasišanim političnim pritiskom in mesece trajajočim izsiljevanjem. To mnenje izraža tudi švedski list »Nya Dagligt Allehand«, ki označuje angleško izjavo, da obstoja še vedno portugalska neavtoritativnost, in portugalsko uradno poročilo, da je portugalska vlada odločena obvarovati neavtoritativno celinske Portugalske, kot »igro z besedami«.

Washington, 15. okt. R. Glede prevzema oporišč na Azorih po Angležih je izjavil severnoameriški vojni minister: Anglija in Amerika se nameravata trajno namestiti na Azorih in bosta zgradili močno utrjena oporišča. To okoliščino priznanje iz Washingtona spada prav tako v vrsto dejanj, kakor so vsa ona dejanja v dobi šeststoletnega sodelovanja Portugalske in Anglije s pomočjo katerih je prevzela Anglija 90% portugalskih kolonijalnih posestev »začasno« v svoje varstvo.

Nemško priznanje filipinske republike

Berlin, 16. okt. R. Državni zunanji minister Ribbentrop je brzojavno sporočil predsedniku filipinske republike, ko ga je ta obvestil o proglasitvi samostojnosti Filipinov, da je nemška vlada priznala filipinsko republiko. Ob enem je sporočil zunanjemu ministru filipinske vlade in filipinskemu narodu odkritično priznanje nemške vlade in nemškega naroda za srečno bodočnost.

Nanking, 16. okt. R. Kitajska nacionalna vlada je priznala filipinsko republiko.

Vzgojitelji kralja Simeona

Sofija, 15. okt. DNB. Ministrski svet je po določilih ustave imenoval sledeče osebnosti, ki naj pomagajo materi mladoletnega kralja Simeona II. pri sinovi vzgoji: Marka Rjaskova, bivšega ministra Pilemeta, metropolita Loveča, profesorja Arnsudova, učitelja bivšega kralja Borisa ter generalnega poročnika Gečeva.

Reichsorganisationsleiter Dr. Ley empfängt die Vertreter der acht Nationen, welche an dem sportlichen Wettstreit teilnehmen. Dr. Ley sprengt die Zerstörungsmacht der acht Nationen, die an dem sportlichen Wettstreit teilnehmen.

Nuovi tentativi bolscevichi di sfondamento respinti

in accaniti combattimenti o in contrattacchi

Dal Quartier generale del Führer, 16 ottobre DNB. Il Comando Supremo germanico comunica:

All'oriente il nemico continuava i suoi attacchi sui centri di gravità verificatisi finora. Combattimenti particolarmente accaniti perdurano al sudovest di Cremenčug ove i Sovietici si lanciarono all'attacco con ingenti forze dopo intensa preparazione d'artiglieria. Anche su ambo i lati di Kiev, a nordovest di Cernigov, a sudovest di Smolensk e nella zona di Velikie Luki intraprese il nemico, appoggiato da forti reparti aerei, nuovi tentativi di sfondamento. Essi furono respinti dappertutto in accaniti combattimenti da vicino o in contrattacchi subitanei.

Al fronte d'Italia meridionale i nostri gruppi di combattimento avanzati respingevano nella pianura della Campagna forti attacchi di soverchianti reparti anglo-ameritani. A questi combattimenti parteciparono con effetto veloci velivoli di combattimento tedeschi. Il nemico premente presso Capua a nordovest della città fu afferrato da un violento contrattacco e buttato indietro con sanguinose perdite. Dal fronte nell'Appennino meridionale e nella Puglia settentrionale non si segnalavano azioni di combattimento degne di rilievo.

Vicino dell'isola di Elba velivoli da trasporto tedeschi affondarono un battello veloce d'artiglieria nemico ed incendiarono un'altro.

Unità di scorta della marina di guerra nella notte scorsa davanti la costa olandese hanno affondato un battello veloce britannico.

Dopust državnih in javnih uradnikov-domobrancev

Šef pokrajinske uprave v Ljubljani, predsednik general Leon Rupnik, je izdal na vse državne oblasti, urade in ustanove v Ljubljanski pokrajini ter na vse urade in ustanove pod državnim nadzorstvom naredbu, na podlagi katere se vsi domobranci-prostovoljci, ki so v državni ali javni službi, morajo smatrati od dneva vstopa v eno izmed domobrantskih enot pa vse do uveljavljenja uredbe o slovenskem domobranstvu, kakor da so na plačnem dopustu. Pripadajo jim vsi dosedanj prejemki v polni meri.

Zločinska politika Angloameričanov

Tokio, 14. okt. DNB. (Vzhodnoazijska služba). Za Angleže in Američane predstavlja spremenjeni položaj v Sredozemlju ugodno priliko za izkoriščanje z vojno povzročenih težav neavtoritativcev, ki jih z grožnjami in podobnim izsiljevanjem spravljajo v vojno, piše list »Osaka Mainichi Shinbun« v nekem komentarju k angleško-portugalski pogodbi o zasedbi Azorov. Zločinska politika Angloameričanov se v tej vojni vedno znova odkljuje z najbrutalnejšimi krstvam neavtoritativnih pravic. Anglija je na pr. zasedla Islandijo, ker otok sploh ni bil branjen in njegova zasedba ni bila težka. Franciji je kljub temu, da je s podpisom mirovne pogodbe izstopila iz vojne, iztrgala Madagaskar, poleg tega pa je poslala svoje čete tudi na Timor. USA so slično storile vse, da so z živčno vojno vseh mogočih političnih in vojaških groženj potegnile v vojno Srednjo in Južno Ameriko z izjemo Argentine.

Strateško vzeto predstavlja trkot Lizbona-Azori-Kapverdski otoki življenjsko črto portugalske obrambe, tako da pomeni pristane na uporabo Azorov isto, kot pristane Portugalce na angloameriški protektorat nad njim. List zaključuje, da si je anglosaški imperijalizem izbral novo žrtev na svoji domnevni poti k zavojevanju vsega sveta. Toda ni več daleč čas, ko bo zaradi udarcev sil Osi odgovarjal za vsa svoja zločinstva.

Veliki japonski letalski uspehi

Tokio, 16. okt. R. Mornariška letala so zopet napadla sovražne ladje pred rtom Kretin na Novi Gvineji. Dva torpedna čolna sta bila potopljena. Včerajšnji dnevni napad na otok Atu v Aleutih je povzročil razdejaje na vojaških napravah.

Tokio, 16. okt. R. Od pričetka vojne na Pacifiku so Japonci ostrelji ali na tleh uničili nad 4800 sovražnih letal, poškodovali pa so jih nad 1700. Japonci so v istem času izgubili 1150 letal.

Vseindijska prehranjevalna konferenca

Bangkok, 13. okt. DNB. V sredo zjutraj je bila v New-Delhiju otvoritev vseindijske prehranjevalne konference, katere naj bi uredila pravilnejšo razdelitev živil. Konference so se udeležili poleg vseh indijskih pokrajinskih in državnih vlad tudi odposlanci osrednje vlade.

Lakota na Kitajskem

Čungking, 15. okt. R. Govornik čungkingške vlade je objavil, da se je v pokrajini Honan položaj gladujočega prebivalstva zaradi poplav Rumene reke še bolj poslabšal. Na poplavljenem ozemlju je bilo porušeno nad 60.000 hiš. 200.000 ljudi je umrlo.

Sovjetski poslaništvi v Siriji in Libanonu

Beirut, 15. okt. R. Sovjetski poslanik v Iranu je prejel od svoje vlad nalog, naj pripravi ustanovitev sovjetskih poslaništev v Siriji in Libanonu.

Kje je naša bodočnost?

»Moskva nam nosi svobodo!«, to je geslo razbojnikov v gozdovih. Njihov grb je krvoločna sovjetska zvezda. V jarki luči javnosti skuša razbojnik igrati v mamljivih besedah »junaka našega bojevnika slovenskega naroda, ki da se z gorečo domovinsko ljubeznijo bojuje za svobodo svojega naroda.« Te besede lahko samo bedastim lahkovercem zamegle pogled na pravi obraz banditov in njihove strahovlade. Za pametnega in razodnega človeka pa bo razbojnik kljub radeti narodni krinki ostal zmeraj to, kar je v resnici, namreč izdajalec lastnega naroda, ki ima samo ta smoter, da podvrže svoj narod in domovino slovenskega ljudstva boljševizmu.

Gorje našemu slovenskemu ljudstvu, ako bi se te razbojniške namere uresničile. Zanj bi ne bilo nikake milosti. Prišla bi nameden »moskovska svoboda«, kakor so jo Poljaki v vsaj njeni strahovitosti zagledali letos, ko so namške vojaške oblasti v katinskem gozdu nenadoma odkrile množestveno morišče boljševikov. Grozotno morišče obsega več jam, širokih 28 metrov in dolgih 16 metrov. Tu je bilo pokopanih onih 12.000 poljskih častnikov in pripadnikov poljske armade, ki jih je poljska begunska vlada dve leti povsod zamaškala in se je v ta namen celo večkrat obrnila v Moskvo na Stalina. Stalin je svojedobno sporočil poljskim izseljencem, da gre onim 12.000 nesrečnikom dobro ter da žive srečno in svobodno v Sovjetski zvezi. Ko so s poljske strani nato hoteli zvedeti kraj, kjer se mude ti tisoči, je Moskva molčala. Šele nemške vojaške oblasti so odkrile kraj. Namestu svobode in sreče, o kateri je govorila Moskva, je bil odkrit kraj groze. 12.000 poljskih častnikov zvezanih na rokah in nogah, ubitih s strelom v tilnik je ležalo v množestvenem grobu. Strel v tilnik in množestveni grob, to je bila zahvala onim, ki so se izpostavili za Anglijo in Ameriko, ki so mislili, da morajo slediti priljubljenim angleškim obljubam, ki so bili tako neumni, da so verjeli v pravljico o angleški zaščiti malih narodov.

Ko se je Poljska v svojem samoveljstvu, nahujskana od zaveznikov, drznila napasti Nemčijo in jo je v šestih tednih nemška vojska porazila, je Anglija ostavila razbito Poljsko na cedilu. Ne samo to, ko Anglija od poražene Poljske ni mogla več pričakovati nikakršne pomoči, je prepustila tudi poljsko razumništvo svoji usodi, ono razumništvo, ki se je bilo popolnoma predalo službi vojnemu namenom Anglije in ki je bilo tako brezvestno, da je poglono poljski narod v propad.

Zapuščena od Anglije, prodana Moskvi in strel v tilnik, to je bila zahvala, ki sta jo počela Poljska in njena vodilna plast ob koncu žaloigre. Ko sta Anglija in Moskva spoznali, da sta razkrinkani, sta se zatekli k laži. Anglija je molčala, Moskva pa je označevala s čisto židovsko lažnostjo, da gre v primeru množestvenega morišča za »pragovodinska izkopavanja«. Na temelju pričevanj, zapisnikov in fotografij pa so nemške vojaške oblasti skupaj z najplavnejšimi inozemskimi novinarji ter odposlanci vse Evrope, med katerimi je bila mednarodna zdravniška komisija, ter skupaj z inozemskimi sodniki medicini doprinesle nedvoumno dokaz,

da gre tu za 12.000 poljskih častnikov, ki so jih boljševski krvniki »likvidirali«. Zesamo en seznam 143 trupel, katerih izločitev je bila ugotovljena, in ki so bila domovini potepajoč se razbojnik. Njihovi ostučni zločini, storjeni nad nezaščitimi poštenimi ljudmi, izdajajo isti zverinski način in pričajo o enakem in istem povelju: o povelju Moskve.

Kdor bi se hotel nasproti Moskvi igrati z mislijo velikega slovanskega brata, ki ljubi Slovence, bi se brezpogojno predal rdečim rabljem ter bi se na podel in izdajalski način pregrešil nad našim slovenskim ljudstvom. Moskva prinaša samo pogubo in bi brezobzirno zatrla vsako samobitno življenje, naj gre za ta ali za drugi narod. V dokaz nam služi Estonija. Latvija in Litva kakor tudi finski ozemlje, ki je bilo nekoč pod boljševskim gospodstvom.

Zanašati se na Anglo-Američane, bi bilo takisto pogubo. Zedanes lahko rečemo vsakomur: Zabloda bi bila kratka, kes pa dolg! Anglija in Amerika sta v svojih diplomatskih pogajanjih že zapetili predajo Evrope boljševizmu. Celotno v primeru, če bi demokracije danes uvideli to težko napako, ki so jo storile, bi ne imele dovolj moči, da bi jo popravile. Moskva je najavila svojo zahtevo po vsej Evropi in Moskva bi se ne ustavila niti ob Baltiku niti ob Črnem morju ali v Podonavju ali ob Bosporju ali ob Jadranskem morju. Bilo bi naivno misliti, da bi se Anglija ali Amerika v danem trenutku lahko vojaško uprli Moskvi.

Edina obramba Evrope proti Sovjetski zvezi je jekleni jez nemške vojske. Če bi tega jez ne bilo, bi nastopil konec Evrope. To moramo imeti vedno pred očmi, saj smo lahko prepričani, da bi se današnja sovjetska grožnja izpremenila v strahovit pokol in popolno uničenje, kakršnega človeštvo doslej ni poznalo.

Na strani velike nemške države in v njeni varni zaščiti se hočemo boriti v naši domovini v odkritem boju s plačanci in odposlanci Moskve, z razbojniki ter s tem proti boljševski opasnosti do zadnjega. S tem bomo najbolje in najprimerneje odgovorili prozorni sovražni agitaciji, ako bomo pokazali pošteno zadržanje in mišljenje nasproti nemški državi. Nemčija edina je, ki nam je dala edinstveno priliko. Za to ugodnost smo ji hvaležni s tem, da s poštenim hotenjem, s pogumnim priznanjem in v dejanju sodelujemo pri obnovi Evrope. Tako je našemu narodu s podporo Nemčije in z našim sodelovanjem zagotovljeno mesto, ki jamči vsem nam srečno bodočnost.

Še v zadnjih dneh smo videli, s kako silo toleče nemški meč po svojih sovražnikih. V nekoliko tednih je nemška vojska, začenši z našo pokrajino preko Gorice, vse Istre in dalje, razbila boljševske tolpe. Samo v Istri je bilo v bojih ubitih 5216 razbojnikov, 7328 pa jih je bilo ujetih. Na stotine jih je odložilo orožje ali pa se vrnilo domov. To je uspeh, ki ga v preteklosti nikoli nismo bili vajeni in ki si ga nikoli tudi nismo mogli nadejati. To dejstvo je za nas dovoljen povod, da z zaupanjem zidamo na moč Nemčije in njenih zaveznikov. Vemo, da ima odločitev v svojih rokah velika nemška država, ki je ustvarila vse pogoje, ki jamčijo nemško zmago.

A. M.

Unter den erschossenen befand sich auch der polnische Brigadegeneral Smorawinski aus Lublin. Auch er wurde von der GPU durch Genickschuss ermordet. Da den Ermordeten sämtliche Papiere belassen wurden, konnten die bisher freigelegten Leichen einwandfrei identifiziert werden.

Med ustreljenimi je bil tudi poljski brigadni general Smorawinski iz Lublina. Tudi on je bil od GPU ustreljen s strelom v tilnik. Ker so umorjenim žrtvam pustili vse njihove listine, so doslej najdena trupla lahko nedvoumno identificirali.

Links: Katyn, die Stätte des Grauens — Rechts: Der Arztechant Jasinsky aus Krakow besichtigt mit Angehörigen des polnischen Roten Kreuzes Schriftstücke, die man bei den ausgegrabenen Leichen polnischer Offiziere vorfand

Levo: Katyn, kraj groze — Desno: Starešina krakovskih zdravnikov Jasinsky pregleduje z odposlanci poljskega Rdečega križa listine, najdene pri truplih umorjenih poljskih oficirjev

Kultura

Dramatizirano »Cvetje v jeseni«

Drama je začela sezono s slovensko noviteto: s šestovodno dramatisacijo Tavčarjeve poezije »Cvetje v jeseni«. Ideja tega zrelega, morda najlepšega spisa našega pripovednika — vrnitev izobraževca k zemlji in kmetu — je nedvomno mikavna tudi za svet dramskega oblikovanja. Dr. Ivanova ljubezen do preproste kmečkega očeta, ki je s svojimi gledališnim prizvokom — spoznanje starejšega samca, da si mora ustvariti rodino — in z Metinim tragičnim koncem zadostno dramski element v tem »jesenskem cvetu« Tavčarjeve literarne dejavnosti. Povest je bila epizoda sredi prejšnje svetovne vojne in njena notranja lepota, ki prepleta vso fabulo, je v duševnem pogledu prenos skrbi in zagrenjenosti romantičnega človeka, kakor je bil Tavčar, iz trdnice življenjske resničnosti v lepo priložnost, med gozdove in trate, v svet kmečkega človeka, ki tudi v viharju trdnosti varuje grudo in tako čuva zdrave korenine svojega naroda. Tavčar je v sivini in negotovnosti časa zapel s »Cvetjem v jeseni« hvalnico kmetu in vsemu zdravemu in čvrstemu, kar živi v njem. Zato je njegova povest tako blizu iluziji; zato je tako prežeta z lirčno razpoloženjsko primesjo in polna odtenkov, ki se odaljujejo poglavitni epični liniji. Stilo pa taka krhka in v celoti le malo dramska proza ni nič kaj primerna za odsko priredbo in nikakor ne vzdržijo primere z »Idiotom« ali »Selom Stepančikovim«, še manj z »Brati Karamazovimi«, ki so v nekaterih poglavjih kar prenašajo s pravo dramsko snovjo. Prof. O. Šest ni imel lahkega dela, ko je — celotno vztrajno zvest Tavčarjevi zamisli in besedi — pripravil »Cvetje v jeseni«

za oder. Po skromnem uspehu, ki ga je imela pred leti dramatisacija »Visoke kronike«, smo s tem večjo skepsu pričakovali odsko podoba »Cvetja v jeseni«. Ni dvoma, da je prof. O. Šest kot izkušen gledališki človek izšel iz »Cvetja« vse, kar je v njem dramskega, vendar ni mogel prineči na oder kaj več kakor vnanje ogroditve Tavčarjeve povesti. Zaman je vse: etilna zakonitost izrazito epično-liričnega dela se ne da obiti in spreminiti v dramo, ki bi imela močno in samoniklo dramsko življenje. Kakor »Deseti brate« in še nekateri drugi prizkusi te vrste, kaže tudi »Cvetje v jeseni«, da je slovenski roman še vedno, celó premalo epičen, kaj šele zgrajen na prijemljivih dramskih sestavinah, tako da bi ga mogli ob zvestosti avtorjevemu besedilu zares uspešno prenesti na oder. Tako so torej nastale iz »Cvetja v jeseni« le odrske slike, ki so zaostale večidel v svoji pripovedni in ilustrativni obliki. Nekateri med njimi so prav zaradi fragmentarnosti kar medle. Ni pa mogoče prezreti, da je prireditelj storil vse, kar je bilo mogoče storiti za učinkovitost dramskega šibkega dogajanja, in v tem ga je izdatno podprl tudi režiser v isti obliki.

Vzlic vsemu je občinstvo, ki je napolnilo gledališče do zadnjega kotička, sprejelo s simpatijami in priznanjem domače delo, odobravajoč zlasti njegovo zdravo miselnost. Igro je zrežiral prof. O. Šest, inž. Franz pa je dal posameznim slikam lokalno barvito scenografijo, ki tako povzdignil njih vizualni učinek. V igri nastopa 28 igralcev in igralcev; že to, da ima največji del zgolj epizodne, ilustrativne vloge, kaže, kako malo prave dramske krvi se pretaka po »Cvetju v jeseni«. Nosilni vloge — dr. Ivana in Metke — sta izpolnila Ivan Levar in Ančka Levarjeva, prvi s podobo razdvojenega in priletnega samca, ljubljanskega advokata, ki si skuša notranje

dvigniti z begom iz mesta in meščanstva, in druga s likom ne posebno izrazitega kmečkega očeta, ki pa ga je dala s toplimi toni v igri. Izmed estalnih vlog naj omenim Cesarjevega Presenčnika, Lipahovega Danijela; Plutovega veterana, Vl. Skrbinskega Skalarja in Kraljevo kot Lucio — samo te izmed mnogih, ki so takisto dobro izdelali svoje nevelike vloge. — Posamezne slike so vezale narodne pesmi v posebni prikadi prof. Matije Tomca; pel jih je vrhokalni kvintet, vendar ni mogoče reči, da bi bistveno pripomogle k povzdigu igre, oasi so v posameznih primerih povečale razpoloženjsko sprejemljivost, vedno pa v prijetni obliki odvrčale pozornost od pogojskega spreminjanja slik.

»Ivanhoe« kot roman v slikah

Po uspelem polkusu, ki ga je izvršil slovenski ilustrator J. Beranek s Stenkevičevim romanom »Quo vadis«, ko ga je spremenil v roman v slikah, smo dobili sedaj drugo tako knjigo: Walterja Scotta »Ivanhoe« v prireditvi Franceta Ks. Žara in z ilustracijami neimenovanega tujega slikarja (založilo uredništvo »Slovenca«, z 203 slikami). Roman nekoč tako znamenitega pisatelja smo pozdravili pred leti v celotnem prevodu Vl. Levstika in se je kot eno izmed »klasičnih« del te vrste močno priljubilo bralcem, ki jim je v knjigah najbolj všeč romantična napetost dogajanja s spoprijemi nenavadnih osebnosti in močnih strasti. V prireditvi Fr. Ks. Žara so ostale romanu vse poglavitne odlike, predvsem bujnost njegovega zgodovinskega dogajanja; premožne podrobnosti, široki opisi in druge, delno že nekoliko zastarele pritikline Scottovega pripovednega sloga pa so v tej knjigi nadomeščene z ilustratorjevo sliko: z razgibanimi, nazorno jasnim, zgodovinsko vernim pripovedovanjem v likovnih

Obnovljeno delo Slovenskega Rdečega križa

Z odlokom predsednika pokrajinske uprave je bil zopet vzpostavljen Pokrajinski odbor Rdečega križa pod imenom Slovenski Rdeči križ. Vodstvo Slovenskega Rdečega križa je prevzel celotni stari odbor, ki je prevzel tudi vse tiste naloge Rdečega križa, katere je opravljal do svojega razpusta. Slovenski Rdeči križ se dobro zaveda svoje naloge kot ustanova, ki mora služiti nepristransko vsem, posebno pa po vojni prizadetim.

Z ozirom na svoja omejena sredstva si je odbor SRK določil zaenkrat naslednje prvenstvene in glavne cilje:

1. V sedanji dobi je Slovenski Rdeči križ najnujnejša in najvažnejša naloga repatriacija, t. j. informacijska služba in delo za vrnitev bivših vojnih ujetnikov, internirancev, konfinirancev, zapornikov in pogrešancev v domovino. V ta namen vrši Slovenski Rdeči križ obvezno poizvedovalno in informacijsko službo za vzpostavitev stikov med svojci in pogrešanci v tujini. Za to delo posluje pri Slovenskem Rdečem križu poseben oddelček za skupne in posamezne poizvedbe. Kdor želi, da posreduje SRK zanj izpolni v pisarni posebno tiskovino s vsemi potrebnimi podatki in morebitnimi kratkimi obvestili za naslovnik (največ do 25 besed).

V posebnih primerih posreduje SRK tudi potolom družin Rdečega križa v drugih državah in po Mednarodnem Rdečem križu.

S temi svojimi poizvedbami bo Slovenski Rdeči križ skušal obenem ugotoviti število in položaj naših po vojni prizadetih rojakov izven domovine ter dobiti s tem za-

nesljivo podlago za svoje še važnejše delo, t. j. akcije za vrnitev internirancev, konfinirancev, bivših vojnih ujetnikov, pogrešancev in zapornikov v domovino.

2. Ravno tako važna naloga Slovenskega Rdečega križa je zbiranje prostovoljnih prispevkov v denarju, obliki, perilu, obutvi, potrebščinah za dojenčke in živilih za pomoč povratnikom. Obračamo se do usmiljenih src, ki imajo smisel za nesrečo bližnjega, da nam pri našem delu pomagajo s tem, da oddajajo svoje darove v pisarni Slovenskega Rdečega križa na Gosposvetki cesti št. 2, ali pa sporoče v tej pisarni, da jih pridejo zastopniki Slovenskega Rdečega križa prevzeti.

3. Slednje je neodložljiva naloga Slovenskega Rdečega križa, da zopet obnovi delo v sanitetni sekciji. Ta sekcija mora biti pripravljena in usposobljena za potrebe zdravstvene službe, ki utegnje nastopiti vsak čas. S svojčasnim razpustom odbora Rdečega križa so razpadli tudi vsi njegovi pomožni oddelki, zlasti organizacija samarijanov in bolničarjev. Dana je nujno, da se ti oddelki obnovijo in člove za aktualne naloge. Slovenski Rdeči križ bo pozval v bližnjih delih svoje bive sodelavce in povabi tudi nove, da stopijo v vrste prostovoljnih sodelavcev.

Pisarna Slovenskega Rdečega križa je odprta in na razpolago vsakomur brezplačno, povrniti je le izdatke za iskovine. Pisarna Slovenskega Rdečega križa v Ljubljani posluje za stranke vsak dan razen nedelj in praznikov na Gosposvetki cesti št. 2, dopoldne od 8. do 12. ure.

Beethovnov napev nov znak radia Ljubljane

Ludvik van Beethoven je ljubljanski Filharmonični družbi v zahvalo, da ga je imenovala za svojega častnega člana, dne 4. maja 1819 izročil rokopis svoje šeste simfonije, imenovane »Pastoralne«.

Morda ni slučaj, da je Beethoven pričel simfonijo z motivom, ki je podoben nekemu narodnemu napevu iz tukajšnjih krajev. »Prebujenje vedrih občutkov ob prihodu na deželo« je bil naslov, ki ga je Beethoven dal prvemu stavku svoje pastoralne simfonije.

Venera in Jupiter

Kakor se v oktobru potrdi in vstane okoli 5. zjutraj, bo ob jasnem nebu deležen krasote jutranjega vzhodnega neba. Prelepo sije Venera ali Danica pod Regulom v ozvezdju Leva. Vzide se kmalu po tretji uri in krasi jutranje nebo prav do sončnega vzhoda. Posebno lep je pogled na to zvezdo okoli pol 6. ure, ko se je začelo že daniti in ko so se druge manj svetle zvezde že potopile v svetlobo prihajajočega sonca. Opazovanje Venera je v tem času predvsem zanimivo zato, ker stoji 20 stopinj nad Venero Jupiter, ki se pravkar seli v ozvezdje Leva in bo ob koncu tega leta naredil zanimiv ples okoli Regula. Opazovalcem neba je še v spominu letošnje junijsko srečanje Venera in Jupitra. Tedaj sta bila planeta v astronomski konjunkciji. Astronomsko konjunkcija dveh planetov nastopi takrat, ko teče spojna črta v smeri sever-jug. Sedaj v oktobru sicer nimamo konjunkcije Jupitra in Venera niti v širšem pomenu besede, vendar ju lahko opazujemo zopet na vzhodnem nebu. Oba planeta imata sedaj tako lego, da zahajata v začetku oktobra sočasno.

Od junija sta se planeta zopet oddaljevala. Oba sicer potujeta proti vzhodu, vendar ima Venera mnogo večjo hitrost kakor Jupiter. V sredini septembra je bila oddaljenost največja. Nato se je začela Venera gibati retrogradno in nato k Jupitru. Tako znaša sedaj sredi oktobra oddaljenost teh dveh planetov komaj 20 stopinj.

V drugi polovici oktobra lahko opazujemo od pol šeste zjutraj vzhajajočega Merkurja. Zanimivo postaja večerno nebo. Malo pred deveto uro zvečer vzhaja Mars in nato sveti s svojo rdečo svetlobo na severovzhodnem nebu. Malo bolj proti vzhodu vidimo Aldebarana, najsvetlejšo stalnico v tem ozvezdju. Nekoliko pozneje vzide Saturn, ki tvori z Aldebaranom in Marsom na čelu skoraj pravilni trikotnik. Jupiter pa vzide šele okoli 11. ure zvečer.

Naj še omenim dve lepi nebesni igri, ki nam jih bo zaigrala Luna. Dne 23. t. m. bo potoval zadnji krakelj tit Jupitra. Zaradi majhne medsebojne oddaljenosti je pojav vsakega zanimiv. Letošnje in tudi prihodnje leto se giblje Jupiter po tiru, ki je le malo naklonjen nasproti luninemu tiru na tem mestu, kjer je sedaj ta planet. Dne 17. decembra si bo Luna celo dovolila zakriti močnega boga Jupitra.

Malopozneje, dne 25. t. m., bo šel Lunin srp v jutranjih urah okoli dve stopinji pod Venero. S tem se bosta sestali dve poleg sonca najsvetlejši zvezdi na našem nebu. Sploh so konjunkcije Venera in Lune prav

zanimive očarljive stvari tudi za slučajnega opazovalca na nebu. Če vno leto, to je v septembru in oktobru 1944, bomo lahko videli na zapadnem večernem nebu lepe mimohode prvega krakja mima Venera, tedanje Večerice, ki bo poleg tega tedaj v družini rdečega Marsa v Tehnici ter Antaresa v Skorpionu. M. B.

Da dolge zimske večere si nabavite

TOMBOLO

družinsko igro, ki jo lahko igra do 20 oseb. Dobi se v vseh trgovinah z igračami, v galerijah, papirni, in knjigotizi, trgovinah.

Obvestila „Prevoda“

Poziv trgovcem, zadrugam in pekom

V uradu na Novem trgu št. 4-II. se bodo delila nadaljnja nakazila za moko, olje in marmelado po naslednjem redu: dne 18. oktobra trgovci o A—Km, dne 19. oktobra trgovci od Ko—O, dne 20. oktobra trgovci od P—Z, dne 21. oktobra peki.

Ponovno opozarjamo in poudarjamo, da trgovce stranki ne sme oddati blaga na odrezke, ki bi bili že odrezani od nakazil. Če stranka mora ob vsakem nakupu predložiti živilsko nakaznico, tako da odrezke odreže šele prodajalec.

Vsi trgovci in zadrug, ki prodajajo racionalizirano živila, morajo do 31. oktobra letos predložiti Pokrajinskemu prehranjevalnemu zavodu v Ljubljani, Novi trg št. 4, II. soba št. 14, abecedni seznam svojih odjemalcev po družinah in sicer tako, da navedejo ime družinskega poglavarja in število oseb (vštevši glavarja), ki spadajo v gospodinjstvo. O priliki prodaje živil v prihodnjem tednu imajo trgovci priliko, da zberejo od svojih strank te podatke.

Prodaja moke in maščobe potrošnikom

Potrošniki bodo prejeli pri svojih trgovcih moko na odrezke oktobrske živilske nakaznice št. 23 do 31 za vsak dan po 124 g; od tega polov co psrčene, eno četrtino ržene in eno četrtino ječmenove moke.

Dalje prejme vsak potrošnik skupno 1 del olja na odrezke za maščobe št. 17—24. Oni potrošniki, ki niso upravičeni do nabave trdih maščob, ob tej delitvi se ne dobe olja.

Od dne 22. t. m. dalje prejme vsak potrošnik pri svojem trgovcu na odrezek št. 912 po 15 dkg marmelade.

Razdeljevanje krompirja

Pokrajinski prehranjevalni zavod sporoča, da si bodo potrošniki v času od 19. do 22. oktobra lahko nabavili proti odvzemu odrezka št. 904 navednih živilskih nakaznic, izdanih od Mesnega preskrbovalnega urada v Ljubljani, kot prvi obrok 1 kg krompirja.

in sicer pri naslednjih trgovcih: Konzumno društvo, Vič; Kmetijska družba, Novi trg 3; Nabavljiva zadruga drž. uslužbencev, Vodnikov trg; A. Sarabon, Zaloška cesta 19; Nabavljiva zadruga drž. železničarjev, Cesta Šoške divizije; Gospodarska zadruga, Trsteva 29; I. delavsko konzumno društvo, Kongresni trg 2; Gregorc in Co, Bleiweisova 15; Jelačin Ivan, Emonska 1; Nicklsbacher, Pražakova.

Pravico do nabave navedenega obroka imajo samo oni potrošniki, ki nimajo nič krompirja. Zaradi tega opozarja Prevod vse pridelovalce kakor tudi one, ki so si krompir nabavili s dovolilnico ali brez nje, nadalje one, ki so prejeli spomladni semenski krompir, da jim gornji obrok ne pripada, ker ima Prevod podatke o vseh zalozah. Neupravičenci bodo morali pri doletitvi živilskih nakaznic za mesec raznasalcu vrniti odrezek št. 904.

Kdor bi kršil gornja navodila, bo najstrožje kaznovan po obstoječih predpisih.

ZALOŽBA „PLUG“

Po prvi redni knjigi, ki je dosegla prav izreden uspeh: Gelé Jontes:

„SREČA NA ČREPINJAH“

Je izšel znameniti pomorski roman Hermana Melvilla

„BELI KIT“

Knjigi dobi v založbi „PLUG“, Miklošičeva cesta št. 30 in v vseh knjigarnah

